

Międzynarodowa konferencja naukowa / International conference

**IV Środkowoeuropejskie Forum
Doktorantów Historii Sztuki
Historia sztuki w dobie globalizacji
Wrocław, 5-8 listopada, 2009**

**4th Central-European Forum
of Doctoral Students of Art History
Art History in the Age of Globalisation
Wrocław, 5th - 8th November, 2009**

organizatorzy / organisers

Institut Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego
Art History Institute of Wrocław University

&

Samorząd Doktorantów Uniwersytetu Wrocławskiego
Doctoral Students' Council of Wrocław University

miejsce obrad / place of proceedings

Wrocław, ul. Szewska 36, sala/room 309
e-mail: forumdoktorantow@gmail.com
program: www.historiasztuki.uni.wroc.pl

il. 1 Plakat IV Środkowoeuropejskiego Forum Doktorantów Historii Sztuki

Marta Kaluch-Tabisz

Historia sztuki w dobie globalizacji

IV Środkowoeuropejskie Forum Doktorantów Historii Sztuki

Wrocław, 5-8 listopada 2009 r.

W dniach 5-8 listopada 2009 roku w siedzibie Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego miało miejsce IV Środkowoeuropejskie Forum Doktorantów Historii Sztuki zorganizowane przez doktorantów Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego i Samorząd Doktorantów Uniwersytetu Wrocławskiego. Tegoroczne spotkanie doktorantów odbyło się pod hasłem „Historia sztuki w dobie globalizacji”. Poprzednie fora organizowano w odstępie dwóch lat w Krakowie, Poznaniu i Toruniu. Spośród wielu nadesłanych referatów wybrano 45, w tym 38 z Polski i 7 z zagranicy. Tematyka referatów przyjętych do wygłoszenia podczas Forum dotyczyła problemów metodologicznych. Referenci mogli zapoznać słuchaczy z profilem swoich badań podczas piętnastominutowych prezentacji uzupełnionych pokazem slajdów.

Sesję otworzył prof. dr hab. Jan Harasimowicz wykładem pod tytułem „Polska i europejska historia sztuki w dobie rewolucji informatycznej i globalizacji”. Referaty zostały przyporządkowane blokom tematyczno-chronologicznym, a moderatorami kolejnych bloków byli wykładowcy z wrocławskiego Instytutu Historii Sztuki. Pierwszy cykl prezentacji poprowadził dr Jacek Witkowski. Wśród referatów znalazło się wystąpienie Magdaleny Maciudzińskiej z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu na temat oddziaływania tradycji grecko-rzymskiej w sztuce Żydów w okresie od II w. p.n.e. do roku 70 n.e. Wpływy sztuki europejskiej na działalność artystyczną w Izraelu referentka przedstawiła na podstawie opisów królewskich grobowców Hasmoneuszów w Modin. Drugi z referatów, wygłoszony przez Edinę Eszenyi z Uniwersytetu w Kent w Wielkiej Brytanii, dotyczył próby określenia, jakie przedstawienia win-

niśmy nazywać „upadkiem aniołów” w odróżnieniu od innych, pokrewnych tym wizjom scen apokaliptycznych. Także z problematyką ikonografii związane było wystąpienie Kamili Fuk z Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Referentka zapoznała słuchaczy ze średniowiecznym ilustrowanym rękopisem *Speculum humanae salvationis*, znajdującym się w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu.

Drugi z bloków, w którym wzięli udział doktoranci z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, moderowała dr Aleksandra Lipińska. W referatach wygłoszonych w tej grupie duże znaczenie miały zagadnienia dotyczące technologii wykonania dzieł sztuki i architektury, widziane przez pryzmat działań konserwatorskich i badań architektonicznych oraz technologicznych. Karolina Witkowska przedstawiła zastosowaną metodologię opracowania doktoratu opartą z jednej strony na analizie źródeł historycznych i dokumentacji prac konserwatorskich, a z drugiej strony na praktycznych badaniach zmierzających do ustalenia charakterystyki cegieł i zapraw wykorzystywanych w średniowiecznym budownictwie na terenie Państwa Zakonnego. Magdalena Jakubek w swoim referacie naświetliła problem technologii i konserwacji detali architektonicznych ze sztucznego kamienia, jakie wykonywano na terenie Państwa Zakonnego w Prusach w okresie średniowiecza. Bożena Szmelter-Fausek w referacie pt. „Badania obrazów Antona Möllera i Hermana Hana jako przyczynek do rozpoznania gdańskiego warsztatu malarskiego XVII w.” również zwróciła się ku problemom technologicznym. Przedstawiła wyniki analizy stylistycznej oraz badań fizyko-chemicznych wybranych dzieł Antona Möllera i Hermana Hana.

il. 2 Wykład dra Jacka Witkowskiego w krypcie bazyliki w Trzebnie. Fot. A. Jezierska

Następny z bloków, moderowany przez dra Piotra Oszczanowskiego, zawierał wystąpienia związane ze sztuką renesansu i baroku. W tej części Olga Niwińska, doktorantka w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, wygłosiła referat pt. „Florencki portret Jana Zamoyskiego a wybrane europejskie galerie *di uomini famosi*. Autorka w swojej pracy próbowała odpowiedzieć na pytanie, który z portretów Jana Zamoyskiego powstał najwcześniej, a także utworzyła katalog znanych wizerunków hetmana. Kolejne referaty wygłosili trzy doktorantki Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. Tematyka wystąpienia Magdaleny Poradzisz-Cincio dotyczyła twórczości mało znanego, lecz wybitnego rzeźbiarza – snycerza Heinricha Bernharda Hattenkerella, działającego w latach 1700-1730 na terenie Nowej Marchii. Na teoretycznych problemach sztuk plastycznych w dobie baroku skupiła się Anna Jezierska, przedstawiając referat pt. „Rola retoryki w kształtowaniu sztuk plastycznych w okresie nowożytnym, ze szczególnym uwzględnieniem rzeźby barokowej”. Swoją teorię przedstawiła na przykładzie rzeźb barokowych powstałych w XVII i XVIII wieku we Wrocławiu. Blok ten zamknęła również doktorantka z Uniwersytetu Wrocławskiego – Zuzanna Mikołajek – referatem pt. „Artystyczne przejawy działalności bractw i sodalicji religijnych na Śląsku w czasach baroku”, gdzie na wybranych przykładach przybliżyła słuchaczom charakter sztuki związanej z tą formą pobożności.

Ostatni z bloków prowadziła dr hab. Agnieszka Zabłocka-Kos. Trzy wygłoszone w nim referaty związane były z architekturą i specyficzną formą bapty-

steriów architektonicznych we wnętrzach kościelnych z terenu Warmii i Prus Królewskich. Referat pt. „Warmińskie baptysteria – pochodzenie, forma, treść”, zaprezentowany przez Dąbrówkę Lipińską z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, spotkał się z dużym zainteresowaniem słuchaczy. Wystąpienie kolejnej referentki, Marty Kaluch z Uniwersytetu Wrocławskiego, dotyczyło wzorców architektonicznych Kościołów Pokoju i Kościołów Łaski oraz ich wpływu na budownictwo protestanckie w połowie XVIII wieku na Śląsku. To zagadnienie zostało zobrazowane na przykładach tzw. domów modlitwy (Bethäuser). Pierwszy dzień forum zamknęła Hanna Szczerbak z Uniwersytetu w Krakowie referatem pt. „Architektura klasycystyczna w Krakowie a recepcja wzorów europejskiego klasycyzmu”.

W piątek, 6 listopada, prof. dr hab. Waldemar Okoń wygłosił wykład pt. „Badania współczesnej kultury artystycznej”, a dr Agnieszka Seidel-Grzebińska zaprezentowała realizowany w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego projekt badawczy „Słownik hierarchiczny dla dziedzictwa kulturowego”. Pierwszy z referatów, związany z tematyką rodzajową w polskiej krytyce artystycznej XIX w., wygłosiła Agnieszka Świątosławska z Uniwersytetu Łódzkiego. Kamila Kłudkiewicz, doktorantka na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu, przeanalizowała kryteria doboru obrazów, które Edward Aleksander Raczyński zakupywał do swojej kolekcji w Paryżu w latach 1890-1905. Następnie Barbara Maria Gawęcka z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu naświetliła sprawę prac konserwatorskich i restauratorskich wykonanych w latach 1869-1872 przez Franciszka Ksawerego Kowalskiego i Faustyna Cenglera przy katedrze w Kielcach.

Drugi z bloków moderowała ponownie dr Aleksandra Lipińska. Marta Ostrowska z Uniwersytetu Wrocławskiego zasygnalizowała słuchaczom problematykę swojej rozprawy doktorskiej, poświęconej twórczości architekta Karla Grossera. Trzej kolejni referenci z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu przedstawili referaty o następującej tematyce: Aleksandra Paradowska o architekturze i kontekście społecznym sanatoriów w Inowrocławiu i Ciechocinku w okresie międzywojennym, Agnieszka Gryśka o manifeście pt. „Ornament i zbrodnia” Adolfa Loosa oraz Katarzyna Kleiber z próbą ustalenia terminologii odpowiedniej dla określenia sztuki

il. 3 Zwiedzanie klasztoru w Lubiążu. Fot. A. Jezierska

il. 4 Uczestnicy forum na Zamku w Wojnowicach. Fot. A. Śliwowska

irańskiej z lat 1925-1979. Milan Pech, reprezentant Uniwersytetu Karola w Pradze, wygłosił referat pt. „Nazistowska polityka kulturalna podczas drugiej wojny światowej”.

Dr Cezary Wąs poprowadził dwa kolejne bloki. W pierwszym z nich znalazły się wystąpienia Agaty Rome-Dzidy z Państwowej Akademii Nauk w Warszawie na temat twórczości artystów skupionych w kolonii artystycznej w Karkonoszach w XIX i XX wieku, Magdaleny Zdrenki-Ciałkowskiej pt. „Reklama w przedwojennym Lwowie” oraz Katarzyny Cybulskiej o pracach malarskich Marii Melanii Muttermilch w kolekcji Bolesława i Liny Nawrockich. Obie doktorantki przyjechały z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Ostatni z piątkowych bloków zgromadził referentów z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Filip Lipiński przedstawił liczne konotacje obrazu pt. „Nighthawks” autorstwa Edwarda Hoppera. Ewelina Jarosz zaproponowa-

ła nowy sposób spojrzenia na dzieło sztuki – obraz Marka Rothko „Untiteld”. Dorota Łuczak przybliżyła słuchaczom problem „widzenia fotograficznego” na podstawie analizy „Autoportretu” Man Raya.

W sobotę, 7 listopada, dr hab. Agnieszka Zabłocka-Kos wygłosiła referat nt. nowoczesnych metod badań architektury XIX i XX wieku, otwierający kolejny dzień forum. Krzysztof Ziental z Uniwersytetu Wrocławskiego przedstawił temat twórczości architektonicznej Krystyny i Mariana Barskich. Natalia Bursiewicz, doktorantka tej samej uczelni, zapoznała słuchaczy z poglądami Rema Koolhaasa na temat teorii architektury i urbanistyki. Katarzyna Krynicka z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu poddała analizie pomniki upamiętniające ofiary Holokaustu. Następnie Anna Poczobutt, doktorantka Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, przedstawiła koncepcje architektoniczne nowoczesnych pawilonów wystawienniczych EXPO.

Prof. dr hab. Anna Markowska poprowadziła drugi blok referatów, w którym znalazło się wystąpienie Marka Krejćiego z Uniwersytetu Karola w Pradze, podsumowujące relacje między polityką a ochroną zabytków w Europie Środkowo-Wschodniej po II wojnie światowej. Laura Giser z Uniwersytetu w Paderborn wystąpiła z referatem o teorii języka w sztuce współczesnej. Antonella Perna z Uniwersytetu w Turku wygłosiła referat pt. „Szumy i różnorodności w historii sztuki: oceniająca funkcja konceptów krytycznych i estetyki”. Ostatni cykl referatów moderował dr Andrzej Jarosz. Magdalena Moskaiewicz z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu zapoznała słuchaczy z tematem przejścia w sztuce lat 60. XX wieku od obrazów do obiektów i instalacji. Karolina Tomczak z Uniwersytetu Wrocławskiego poruszyła problem ironii w twórczości polskich artystek II połowy XX wieku. Piotr Stasiowski podjął próbę określenia polityczności polskiego malarstwa lat 80. XX wieku, a Anna Kwiatkowska-England opowiedziała o Kampie w sztuce polskiej po roku 1989.

Oboje są doktorantami Uniwersytetu Wrocławskiego. Natomiast Natalia Kaliś, doktorantka Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, wygłosiła referat zatytułowany „Performance romantyczny”. Magdalena Anna Długosz z Uniwersytetu w Innsbrucku nawiązała do problemów analizy wczesnych dzieł Oskara Kokoschki.

Tegoroczne Forum Doktorantów Historii Sztuki zakończyło się niedzielnym objazdem autokarowym po najważniejszych zabytkach Dolnego Śląska znajdujących się w okolicach Wrocławia. Duże wrażenie na przyjezdnych wywarła architektura i wystrój kościoła klasztorowego w Trzebnicy. Innymi zabytkami na trasie były zamek na wodzie w Wojnowicach, opactwo cystersów w Lubiążu oraz Skarb Średzki w Muzeum Regionalnym w Środzie Śląskiej.

Marta Kaluch-Tabisz

Absolwentka historii sztuki (2008), doktorantka Studium Doktoranckiego Nauk o Kulturze na Uniwersytecie Wrocławskim.

Summary

MARTA KALUCH-TABISZ / Report on the International Scientific Conference – the 4th Forum of Doctoral Students of Art History entitled ‘Art History in the Age of Globalisation. Wrocław, 5–8 November 2009

On 5-8 November 2009 the 4th Central-European Forum of Doctoral Students of Art History entitled *Art History in the Age of Globalisation* took place at the seat of the Institute of Art History at the University of Wrocław. Of all the papers sent in for the conference forty-five texts were chosen, including thirty-eight papers from Poland and seven from abroad. Their topics concerned methodological problems, containing issues referred to by the doctoral students in their theses. The papers were divided into topic-chronological group. After each series of the presentations the audience and the participants had a possibility to discuss them. The topic sections were moderated by the lecturers from the Institute of Art History.

Fifteen-minute presentations referred to history of art in its classical sense, treated as a chronicle of separate historic-artistic phenomena, history of architecture and building or painters, sculptors and architects' oeuvre. Many doctoral students presented papers concerning the interdisciplinary matters, what indicates that history of art is a discipline open to wide circles of knowledge. A group of doctoral students from the Mikołaj Kopernik University in Toruń presented theses concerning technological and conservatory issues. There were also papers on art theory and related to it phenomena. Another numerous group of doctoral students introduced papers on contemporary art and current events in art and culture.